

Bijdrage Geertjan Wenneker - Algemene Beschouwingen, 11 november 2009

Voorzitter,

Juist in financieel zwaar weer moet een provincie zich richten op zaken waar inwoners écht wat aan hebben. Juist nu is er meer dan ooit noodzaak om te werken aan een goed vestigingsklimaat. Juist als het erom spant in de economie wordt het kaf van het koren gescheiden. Juist daarom moet de provincie Zuid-Holland zich bewust zijn van wat er in de wereld om ons heen gebeurt.

De economie van Zuid-Holland zal in onze opvatting veel minder dan nu een maak- en verplaatseconomie zijn en veel meer een denk- en diensteneconomie zijn. In onze visie zal alleen deze omslag er voor kunnen zorgen dat de positie van Zuid-Holland binnen Nederland en de wereld een sterke blijft. De economie van de toekomst vraagt om een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Een klimaat dat niet alleen aantrekkelijk is voor bedrijven, maar vooral ook voor haar medewerkers. Een klimaat waarin het goed wonen is omdat de juiste woningen beschikbaar zijn en ze in de omgeving kunnen recreëren, wandelen en fietsen in het groen en een schone omgeving, en waar de culturele- en onderwijsvoorzieningen van een hoog niveau zijn. Waar wonen, werk en vrije tijd goed bereikbaar zijn, maar ook waar de zorgvoorzieningen voor jong en oud in orde zijn. Waar de burger zoveel mogelijk grip heeft op het inrichten van zijn eigen leven.

Voorzitter, hier zou de ambitie van de provincie zich wat D66 betreft op moeten richten. En dan wel op de terreinen waar de provincie voor de samenleving een herkenbare meerwaarde kan hebben en niet ter meerdere eer en glorie van zichzelf als instituut. En daarom staat D66 voor de inwoners van Zuid-Holland en hun belangen. Dat is de bril hoe D66 naar de wereld om zich heen kijkt.

Crisis en Randstad

Met die bril kijken wij ook naar de positie van Zuid-Holland in de Randstad.

De economische motor van ons land is de Randstad, of: Metropool Holland. Na Geelhoed en de Holland Acht presenteerde voormalig premier Kok een architectuur die de slagkracht en de economische ontwikkeling van de metropool zou gaan verbeteren. Het OESO-rapport uit 2007 gaf de noodzaak daar nog eens voor aan. Immers, het lukte de Randstad onvoldoende om gebruik te maken van het kennispotentieel en de kennisinfrastructuur om innovatie te vergroten.

Er werd echter gekozen voor de weg van de minste weerstand door de Randstad domweg op te knippen in twee stukken, noord en zuid. Dat is een visieloos besluit.

Met een nietje door bestaande wensen ontstond Randstad Urgent en Randstad 2040 is vooral een speeltje voor planologen. En de economie? Die zwijgt als een stille afwezige.

Dat is een gemiste kans, een fatale fout. Een duidelijke, sturende visie op het beter benutten van het economisch potentieel in onze Holland Metropool is er niet.

Een recent rapport van de OESO maakt gehakt van de inefficiënte samenwerking op Randstadniveau. Wij kunnen en mogen niet langer wegkijken en zo de aansluiting met de toekomst missen. Want, de hoogopgeleide kenniswerkers zijn zeer mobiel en hechten aan

een goede kwaliteit van leven. En als je deze groep kwijt raakt raak je ook de kans op banen voor lageropgeleide mensen kwijt.

Dat is ook de reden dat de Staten van Zuid-Holland in juni bij de behandeling van de Kadernota unaniem een motie hebben aangenomen waarin het college werd opgeroepen om bij Begrotingsbehandeling een visie neer te leggen, hoe het college aankijkt tegen de toekomst van de Randstad. Waarin zij ook de noodzaak onderkent dat er – in het belang van de inwoners van Zuid-Holland – echt wat zal moeten gaan gebeuren. Het college kwam echter niet verder dan een lijstje van een paar punten die Zuid-Holland nu toch al doet, en de analyse waarom de ambitie nu beperkt blijft tot de Zuidvleugel kwam niet verder dan wijzen naar de buurprovincies en de grote steden, die niet wilden. Dat, voorzitter, is geen visie. Het kan niet zo zijn dat omdat het college onderling verdeelt lijkt te zijn over de toekomst van de Randstad of Holland Metropool er uit moet zien, er dus geen noodzaak is voor een visie.

En – meedenkend zoals u van D66 gewend bent – geef ik hier graag vast één suggestie mee voor uw visie die de Staten dan alsnog in december van het college mogen ontvangen: een duidelijke, sturende visie op een leefbaarder, aantrekkelijker Zuid-Holland en daarmee het beter benutten van het economisch potentieel in onze metropool . Hoe denkt dit college over één investeringsfonds voor de metropool Holland, één bedrijvenloket en één metropolitaan bestuur, dat besluiten neemt, regie voert en bestuurlijke verantwoordelijkheid neemt, en die leefbaarheid, werkgelegenheid en economie in de 4 Randstadprovincies kan stimuleren? Dat zijn de vragen die beantwoord dienen te worden in een visie.

Crisis en innovatie – ook bestuurlijke innovatie - zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Burgerparticipatie

Voorzitter, de tijd dat een overheid besluiten kon nemen zonder daar met de burger over in gesprek te gaan is definitief voorbij. Inwoners zijn mondiger geworden en willen meepraten over overheidsbeleid, zoals bijvoorbeeld over de Rijnlandroute, het Groene Hart en de Krimpenerwaard. Democratie is immers iets wat constant in beweging is. Op die behoefte moet een overheid in kunnen spelen.

De bestuursstijl van de provincie Zuid-Holland wordt in onze ogen nog teveel gekenmerkt door een hoog 'wij-weten-wel-wat-goed-voor-u-is'- gehalte. Maar die tijd is definitief voorbij. Maar de mondige burger - die ook nog verstand van zaken blijkt te hebben - is een fenomeen waar deze provincie, nog erg aan moet wennen.

Participatie is meer dan alleen communiceren en informeren. Dat betekent ook dat serieus wordt gekeken naar ideeën van deze burgers en dat zij die ook mogen inbrengen. Zij willen geen doorgeefluik zijn van informatie naar hun achterban, maar willen goede ideeën inbrengen.

Bewoners zijn de deskundigen van hun eigen leefomgeving: zij weten als geen ander wat de problemen zijn en waarin de mogelijke oplossingen schuilen. Door gebruik te maken van die kennis creëert de overheid een responsief beleid, dat gedragen wordt door de bewoners. Dat is 1 groot voordeel van burgerparticipatie, mits goed doordacht. Een 2e voordeel is dat voor planologische en ruimtelijke orderingsvraagstukken geldt dat het aantal ingediende bezwaarschriften aanzienlijk afneemt, wanneer het voorgenomen beleid in samenspraak met meerdere partijen, zoals de bewoners, is vastgesteld. Niet onbelangrijk is dat dit ook aansluit bij de Commissie Elverding, die ondermeer pleit voor

vereenvoudiging van bezwaarprocedures.

Kortom: burgerparticipatie moeten wij niet zien als een extra horde in de procedure, maar juist iets wat voor de provincie voordelen en kansen biedt.

Het raakt de kern van het vehikel participatie als gesteld wordt – zoals bij de Rijnlandroute - dat niet gegarandeerd kan worden dat alle maatschappelijke actoren aangehaakt blijven omdat er nu eenmaal keuzes gemaakt moeten worden.

Natuurlijk moeten er uiteindelijk keuzes gemaakt worden. En natuurlijk zal niet iedereen het met de gemaakte keuzes eens zijn, maar het maakt een wereld van verschil als begrepen wordt waarom de keuzes gemaakt worden. Vanuit welke visie gewerkt is en serieus ingegaan wordt op de wensen en alternatieven die aangedragen worden. Een open en transparante afweging maakt niet iedereen blij met de uitkomst, maar creëert wel aanzienlijk meer begrip en draagvlak voor de uitkomst. Dat is een overheid die het vertrouwen waard is.

Zuid-Holland moet zich daarop instellen, hiervoor flinke inhaalslagen gaan maken en dit 'Bestuur nieuwe stijl' moet doordringen in alle poriën van de provincie.

Tot nog toe werd er op verschillende manieren wel iets aangedaan, maar het was voor niemand duidelijk wat precies en wat er van iemand verwacht werd. Op initiatief van D66 is het college nu aan het werk met een visie op dit "Interactief Werken" en graag horen wij wat de laatste stand van zaken is op dat dossier.

Financiën

Zoals gezegd, juist in financieel zwaar weer moet een provincie zich richten op zaken waar inwoners écht wat aan hebben. Zo moet – ondanks de goede en dappere stappen die Zuid-Holland heeft gezet met Provincie Nieuwe Stijl - Zuid-Holland bijvoorbeeld geen buitenlands of Chinabeleid voeren, of zich met arbeidsmarktbeleid bemoeien, daar waar het Rijk of de gemeenten dat ook al doen. Zij doen dat vaak al, en vaak beter. De provinciale bemoeienis kost de belastingbetaler zo dubbel geld, en scheelt weer de helft van het vertrouwen in een doelmatige overheid.

Het algemeen financieel beeld van de begroting is een sluitende begroting - nog wel - maar het kan gezien de moeilijke financiële tijden niet anders dan dat ook de provincie dat in de portemonnee gaat voelen. Nu Nederland net door de wolkbreuk van de bankencrisis is heen gefietst, lijken de donkere wolken namelijk nog niet weggetrokken. Met het herfsttij komt het rijk met een korting op het provinciefonds en in de meerjarenraming is dan ook - ons inziens terecht - rekening gehouden met de korting van het rijk.

Maar we zullen nog wel een poosje tegen de wind in moeten fietsen, want waar het college tot nog toe nauwelijks op voorgesorteerd heeft, is de combinatie van de financiële gevolgen van de economische crisis in combinatie met de korting op het provinciefonds. Het is dus verstandig – en het zou getuigen van financiële degelijkheid – wanneer daar nu stevig over wordt nagedacht. En of dat nu enkel een hernieuwd 'Organisatie-van-de-toekomst'-traject is – waar D66 het op zich mee eens is – zijn er vraagtekens bij te stellen of dat nou een dermate grote winst oplevert dat je daarmee alle risico's aan kan. Je zult daarbij ook realistisch moeten zijn en durven bekijken of bepaalde ambities van de provincie financieel te hoog gegrepen zijn. De omvang van de reservepositie van met name de Programmareserves – zoals die geschetst zijn in het Budgettair kader – laten zien dat een aantal integrale ruimtelijke projecten en grote infrastructurele projecten een behoorlijke wissel trekken op de financiële positie van Zuid-Holland, ook in de toekomst. In het PMI wordt droogjes geconstateerd dat aparte besluitvorming zal moeten

plaatsvinden over het bijstellen van ambities in de IRP's, en die besluiten moeten gaan over herprioritering, besluiten over ambitie, uitwerking en fasering van de projecten.

In onze optiek – is het dus geen zaak van “wellicht financiële herprioritering” bij grote infraprojecten en IRP's (bijvoorbeeld: de RijnGouweLijn of de Rijnlandroute niet een optie), maar noodzaak.

Ook met degelijk financieel beleid dat inspeelt op de toekomst, kan een provincie ambities tonen. Dat laat dus zien dat ook andere keuzes bij deze projecten meerjarig kan leiden tot een manier waarmee de gevolgen van de economische crisis en de korting op het Provinciefonds het hoofd geboden kunnen worden.

Graag de visie van het college hoe zij denkt de gevolgen te lijf te gaan en of zij het eens is met D66 dat niet alleen naar de 'Organisatie- van – de Toekomst' gekeken dient te worden?

Groen

In Zuid-Holland staan het behoud van natuur en landschap, een schoon milieu en de wateren in toenemende mate onder druk. Dit komt door de combinatie van krapte op de woningmarkt, toenemende economische activiteiten en een steeds fijnmaziger wordende infrastructuur.

En zoals ik in het begin al betoogde is juist groen en een leefbare omgeving van groot belang voor de economische toekomst van deze provincie.

De realisatie van natuur en recreatie loopt al jaren achter. Om dat aan te pakken heeft D66 zijn steun verleent aan de herijking van het provinciaal meerjarenprogramma (pMJP) ILG, omdat de verwerving van gronden voor natuur uiterst moeilijk verloopt in deze drukke provincie.

Wij zijn verheugd over het feit dat deze provincie, anders dan dat het rijk graag zou zien, nu meer dan 10% schadeloos kan gaan stellen bij onteigening.

Tegelijkertijd schuift het college de realisatiedoelen voor de Ecologische Hoofdstructuur handig voor zich uit: in het coalitieakkoord was het nog 2011, maar nu geldt voor de ILG-doelen al 2013. Hiermee schuift het college niet alleen de realisatie voor zich uit, maar ook schuift het nu al een probleem door naar een volgende collegeperiode. Een lichtpuntje is daarin dat er door deze Staten 16 miljoen is vrijgemaakt voor de versnelde inrichting van recreatiegebieden.

Voor wat betreft groen en recreatie kijken wij ook met verlangen uit naar de vernieuwde Visie Beheer waarover GS een 2e ei aan het leggen is.

Dat beheer van natuur- en recreatiegebieden aandacht verdient is wat ons betreft helder. Nog veel te veel is beheer versnipperd, is onduidelijk wat er precies beheerd wordt, welke doelen daar aan gekoppeld worden en wat het zoal kost. En, wat voor D66 van belang is, er is voor de provincie, en daarmee ook voor de inwoners van Zuid-Holland, veel aan efficiency te winnen.

Ik hecht er dan ook waarde aan om ook vandaag weer de verwachting uit te spreken dat in de nadere uitwerking van de Visie beheer groene ruimte, de gedeputeerde met innovatieve ideeën en voorstellen komt voor PPS- dan wel particuliere constructies van beheer.

Graag horen wij ook hier wat de laatste stand van zaken is.

CO2-opslag Barendrecht

Over innovatie gesproken: in de afgelopen maanden is veelvuldig en zorgvuldig gesproken over nut en noodzaak van CO2-opslag in Barendrecht. De Staten hebben zich daarbij ondermeer een hele middag laten informeren door deskundigen, zowel voor- als tegenstanders. De staten zijn daardoor in staat een zorgvuldige afweging te maken, maar uiteraard zijn ook

En laat het helder zijn: D66 vindt dat er, op de korte termijn, ruimte moet zijn voor CO2-opslag als tussenoplossing. Dat sluiten wij dan ook zeker niet uit. Omdat de vraag naar energie nog steeds toeneemt, is het nu nog niet reëel te stellen dat we ‘morgen’ over kunnen stappen op duurzamere vormen van energie-opwekking. Wel moeten we de R&D daarvoor actief stimuleren.

In de commissie GWM is de discussie inmiddels uitgebreid en meermaals gevoerd waarbij de staten unaniem tot de conclusie kwamen dat CO2-opslag bij Barendrecht geen goed idee is. Dit is nog eens bevestigd door het aanvullend onderzoek over de CO2-locaties. Ja, het zou veilig kunnen, maar over cumulatie van risico's is niks te zeggen terwijl dat wel van belang is bij de locatiekeuze. En ja, het zou geen effect kunnen hebben op de volksgezondheid, maar er kan geen inschatting gemaakt worden van de verwachten klachten. En ja, het kan onder Barendrecht economisch aantrekkelijk zijn voor Shell, maar in de politiek moet ook een maatschappelijke afweging gemaakt worden. En gezien een aantal onzekerheden bestaat over deze pilot, en wat ook de beleving van de inwoners van Barendrecht voedt, vindt D66 het niet verstandig te kiezen voor Barendrecht als locatie – terwijl er ook andere locaties een redelijk alternatief kunnen bieden.

D66 is zich er zeer goed van doordrongen dat dit gevolgen kan hebben. Dat dit op de korte termijn gevolgen kan hebben voor de nationale duurzaamheidsdoelstellingen, van ondermeer het Rotterdam Climate Initiative.

Daarom heeft D66 – samen met het CDA – een motie ingediend, gesteund door de meeste partijen die – met alle zorgvuldige afwegingen – uitspreekt dat Barendrecht voor Provinciale Staten geen optie is.

Jeugdzorg

Kort enkele woorden over jeugdzorg. Wij hebben het beeld dat de gedeputeerde goed bezig is met het terugdringen van de wachtlijsten. In de commissie heeft de gedeputeerde gesteld geen extra geld nodig te hebben voor hogere ambities. Een verfrissend geluid! Tegelijkertijd blijft D66 er moeite mee hebben dat er weinig te zien is over verbetering van de kwaliteit van de jeugdzorg. In een provincie als Brabant is er bijvoorbeeld in de begroting wel veel informatie te vinden over verbetering van de kwaliteit, dus er zijn mogelijkheden om dat scherper weer te geven.

Vorige week is de ‘evaluatie van de wet op de jeugdzorg’ verschenen. Hierin worden ook een aantal stevige zaken gezegd over de rol van de provincies en hoe de toekomst van de jeugdzorg er uit moet komen te zien. De provincies hebben – zo stelt de evaluatie – in de afgelopen jaren niet of nauwelijks de integrale regie kunnen voeren, zoals die beoogd was met de Wet op de Jeugdzorg. Reden hiervoor is het achterwege blijven van de bundeling van de toegangen tot de geïndiceerde jeugdzorg. Daarnaast geeft de evaluatie ook een aantal gedachten over waar de jeugdzorgketen als geheel het beste af is.

Het D66-uitgangspunt daarbij is – ik geef het u vast maar mee: het gaat D66 er niet om, dat die taak per se bij de provincie moet liggen, maar om de vraag hoe de jongeren en

hun ouders het beste geholpen zijn.

Graag verneem ik of de gedeputeerde nu reeds een eerste reactie kan geven op deze lang verwachte evaluatie en wanneer GS met een uitgebreidere reactie hierop komt?

Slot

Voorzitter, een laatste opmerking voordat ik afrond. Bij beschouwingen als deze past ook een stukje zelfreflectie over het functioneren van Provinciale Staten. Sinds maart 2007 is het aantal Statenleden verlaagd, met het doel onszelf te dwingen ons tot de hoofdlijnen te beperken. Vooralsnog hebben wij als Staten dat nog onvoldoende bereikt, want wij bemoeien ons nog veel te veel met allerlei details, in plaats van met de grote lijnen. Met de verkleining van het aantal PS-leden is de structuur wellicht wat gewijzigd, maar de cultuur in dit huis is onveranderd. Wij bewaken nog onvoldoende de grens tussen verantwoordelijkheden van PS en GS.

Voorzitter, ik sluit af.

D66 hoopt hiermee duidelijk te hebben gemaakt vanuit welke sociaal-liberale visie wij het doen en laten van het college zullen beoordelen. De provincie kent minstens zoveel kansen als bedreigingen, zeker gezien het gewijzigde economisch gesternte. Uw kunst moet zijn om de kansen te pakken en de bedreigingen het hoofd te bieden, maar dan wel met een keuze voor taken waar de provinciale meerwaarde zo klaar als een klontje is. Daarop zullen wij u beoordelen.